

Omgevingsanalyse COVID-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 27 februari – 12:00 uur d.d. 28 februari

DCo VWS | met input van RIVM, IenW, OCW en BZ

10.2e

Wie is getroffen?	Wie is betrokken?	Wie voelt zich betrokken?
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders in gebieden getroffen door COVID-19 Bedrijven met locaties in China Bedrijven die voor leveringen afhankelijk zijn van China 	<ul style="list-style-type: none"> Familie / vrienden / omwonenden van getroffen Nederlanders Werknemers / klanten van bedrijven die handelen met China 	<ul style="list-style-type: none"> Actieve burgers die zich (o.a. op Twitter) zorgen maken over het virus Algemeen publiek

Samenvatting

- Zeer veel media-aandacht voor COVID-19 donderdag en vrijdag. Vrijwel alle landelijke en regionale media schrijven erover. Ook op tv is er veel aandacht voor het virus. Diverse landelijke media onderhouden nog altijd een liveblog (o.a. [NU.nl](#), [AD](#), [NOS](#)). Ook zijn er landelijk en regionaal steeds meer live-uitzendingen (bijvoorbeeld NOS, Omroep Brabant).
- De besmettingen met COVID-19 in Nederland overheersen de media. Donderdagavond maakte minister Bruins live bij NOS het eerste geval bekend: een man uit Loon op Zand die momenteel in een ziekenhuis in Tilburg verblijft. Aan het einde van de ochtend bevestigde minister Bruins live bij NOS ook een tweede geval. Het gaat daarbij om een vrouw uit Amsterdam, die in thuisisolatie zit in Diemen. Beide slachtoffers waren recent in Lombardije.
- Tandartsen waarschuwen in de media voor een dreigend tekort aan mondkapjes.

Karakterisering berichtgeving

- Zeer veel media-aandacht voor COVID-19 donderdag en vrijdag. Vrijwel alle landelijke en regionale media schrijven erover. Ook op tv is er veel aandacht voor het virus. Diverse landelijke media onderhouden nog altijd een liveblog (o.a. [NU.nl](#), [AD](#), [NOS](#)). Ook zijn er landelijk en regionaal steeds meer live-uitzendingen (bijvoorbeeld NOS, Omroep Brabant).
- Alle ochtendbladen en andere media brengen het nieuws van het eerste besmettingsgeval binnen Nederland. Dit nieuws overheerst sinds gisteravond de andere deelthema's. Aan het einde van de ochtend wordt een tweede besmettingsgeval bekend. Het zou gaan om een vrouw uit Amsterdam. Minister Bruins bevestigt deze besmetting live op televisie bij de NOS.
- De speciale uitzending van de NOS over COVID-19 heeft donderdagavond 1,8 miljoen kijkers getrokken, blijkt vrijdag uit de cijfers van [SKO](#). Later op de avond wijdde ook RTL 4 een extra uitzending aan het COVID-19-virus. Daar keken in totaal 667.000 mensen naar.
- Naast de situatie in Nederland is er in de media aandacht voor Nederlandse wielrenners die in Abu Dhabi in quarantaine zitten. Eerder in de afgelopen 24 uur schreven de media o.a. over de Nederlanders op Tenerife, de economische gevolgen van de crisis en de afgelasting van evenementen wereldwijd en de onzekerheid over het doorgaan van de Olympische Spelen.
- Media schrijven ten slotte ook over de situatie buiten Europa. In China lijkt de stijging van het aantal besmettingen verder terug te lopen. Zuid-Korea, dat na China het hoogste aantal coronapatiënten telt, meldt 571 nieuwe gevallen. In het land zijn nu ruim 2300 mensen besmet.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten - Schade (bedragen/vergoeding) – Oorzaken – Scenario's)

Slachtoffers:

- Een vrouw uit Amsterdam zit in thuisisolatie in Diemen.
- 56-jarige [REDACTED] die in het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis wordt geïsoleerd omdat hij is besmet met het coronavirus.
- In de Verenigde Arabische Emiraten is 1 Nederlander afgezonderd van het hotel Crowne Plaza in Abu Dhabi vanwege het coronavirus.
- In het hotel Costa Adeje Palace in Tenerife zitten 23 Nederlanders in quarantaine vanwege coronabesmettingen.
- Wereldwijd zijn 83,310 besmettingen bevestigd en 2,858 mensen overleden ([WHO](#)).

10.2e

Identiteiten:

- Een vrouw uit Amsterdam heeft geen link met de 56-jarige █████ uit Loon op Zand. Haar besmetting is afgelopen nacht vastgesteld d.m.v. een labonderzoek in het AmsterdamUMC.
- Volgens burgemeester van Tilburg Theo Weterings gaat het met de 56-jarige █████ uit Loon op Zand 'naar omstandigheden goed'. "Hij is goed aanspreekbaar." Op de markt van Loon op Zand stelt iemand op basis van een mail van de zoon van het slachtoffer: "Het is allemaal redelijk stabiel". Bekenden zeggen dat De 56-jarige man uit Loon op Zand zich al 'enkele dagen' niet fit voelde. Arts-microbioloog █████ werkt in het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis en speculeert dat hij alleen 'niet besmettelijk' was voor zijn omgeving als hij 'kiplekker' carnaval heeft gevierd. █████ wordt door zijn familie omschreven als een nuchtere man die niet bang is voor een 'griepje'. Hij wordt een 'keiharde werker' genoemd, een 'lieve familieman die voor zaken veel in Italië is. De man heeft een 'leerbedrijf' in Loon op Zand en is een 'gerespecteerd' inwoner van het dorp. Zijn vrouw en dochter werken op twee basisscholen in Loon op Zand. Een verslaggever van Omroep Brabant noemt de man 'actief'.

10.2e

Schade:

- -

Oorzaken:

- De 56-jarige █████ uit Loon op Zand zou besmet zijn met het coronavirus terwijl hij voor zijn werk op een beurs in Milaan was.
- De vrouw uit Amsterdam zou besmet zijn toen zij in Lombardije was.

10.2e

Scenario's:

- De vrouw uit Amsterdam was vorige week in Lombardije. De vrouw zou 23 februari teruggekeerd zijn uit Italië.
- De man zou voor zijn werk op een beurs in Milaan geweest samen met andere mensen uit Loon op Zand. De afgelopen dagen zou de man carnaval hebben gevierd in Tilburg en Loon op Zand (online circuleren foto's waarop te zien in dat de man in Tilburg op stap is). De man zou afgelopen maandag bij een carnavalsfeest in de Wetering in Loon op zand aanwezig zijn geweest. Volgens organisator Maikel van der Velden zouden bij het feest zo'n 700 à 800 mensen aanwezig zijn geweest. Als hij maandag bij de optocht was, is de kans ook groot dat hij bij kroeg de Kiosk is geweest, aldus Van der Velden.

Informatiebehoefte

RIVM

- De berichten over het nieuwe coronavirus veroorzaken topdrukte op de website van het RIVM, melden media. Vrijdagochtend waren er tussen half negen en negen uur bijna 36.500 bezoekers. Donderdag waren er in totaal bijna 1,1 miljoen bezoekers, voor en na het nieuws over de eerste besmetting in Nederland. Binnen tien minuten nadat het nieuws donderdagavond omstreeks tien voor half tien bekend werd, zaten er 29.000 belangstellenden tegelijk op de site.
- Het aantal inkomende telefoongesprekken bij het RIVM (440) ligt donderdag hoger dan het record van woensdag (392). Het aantal mails (250) is iets gedaald t.o.v. woensdag (290).
- Donderdag 27 februari zijn in totaal 4831 berichten over het nieuwe coronavirus binnengekomen bij het RIVM. De afgelopen twee dagen waren de drukste tot nu toe. Veelgestelde vragen zijn:
  - Waar woont de eerste patiënt?
  - Waarom gaat het ziekenhuis in Tilburg niet dicht?
  - Heeft de eerste patiënt carnaval gevierd?
  - Kan de voetbalwedstrijd van Willem II vanavond in Tilburg gewoon doorgaan?

VWS

- Donderdagavond zijn er door Webcare van VWS 496 berichten behandeld over het Coronavirus, #IKZcrisis en de uitzending over het Coronavirus. Meest gestelde vragen zijn vragen over maatregelen en statistieken van het virus. Mensen toonde vooral onbegrip hiervoor. Vanochtend staan er 512 berichten open. Deze gaan vooral over de uitzending van gisterenavond.

OCW

- Op Twitter worden enkele vragen gesteld over het al dan niet open zijn van scholen in de omgeving van Tilburg. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft antwoord gegeven op allerlei vragen over de invloed van het coronavirus op onderwijszaken.

Gedrag (Nederland)

RIVM

- Aura Timen van het RIVM zei op NPO Radio 1 dat de klachten van de vrouw blijkbaar niet zo ernstig zijn dat ze moest worden opgenomen in het ziekenhuis. "Dan kan ze dus thuis uitzielen."

Publieksnummer coronavirus

- Er komt snel een apart telefoonnummer voor mensen die vragen hebben over het coronavirus. Dat nummer is nu nog niet in de lucht, maar komt waarschijnlijk dit weekend. Dat zegt Jaap van Dissel van het RIVM vrijdagochtend bij Goedemorgen Nederland op NPO1.
- Minister Bruins laat vrijdag live bij NOS weten dat in de loop van de dag het publieksinformatienummer 0800-1351 wordt geopend voor vragen over COVID-19. Het telefoonnummer is speciaal bedoeld voor een goede informatievoorziening in crisistijd.

Loon op Zand

- Een van de huisartsenpraktijken van Loon op Zand, waar de coronapatiënt die in Tilburg ligt vandaan komt, waarschuwt inwoners van het Brabantse dorp dat het momenteel erg druk kan zijn aan de telefoon. Mensen met vragen worden daarom verzocht om eerst op thuisarts.nl te kijken. "Heeft u koorts (>38 graden) én hoesten of kortademigheid én bent u in een risicogebied geweest of in contact geweest met een een bewezen besmet persoon, neemt u dan TELEFONISCH contact met ons op", schrijft de praktijk. "Personen met klachten verzoeken we nadrukkelijk niet de praktijk te bezoeken" ([NOS](#)). In sommige media wordt genoemd dat het de huisartsenpraktijk Kools & Van Liempd in Loon op Zand zou zijn die deze oproep doet.
- Basisscholen De Blokkendoos en De Lage Weijkens in Loon op Zand beslissen op korte termijn of ze komende maandag na de carnavalsvakantie opengaan, nu een inwoner van het dorp besmet is met het coronavirus. Twee familieleden van de man werken op de scholen. Het schoolbestuur heeft vrijdag overleg met de gemeente Loon op Zand en GGD Hart voor Brabant over de situatie.
- Jac Leijtsens van het schoolbestuur Leerrijk, waar twee van de drie basisscholen in Loon op Zand onder vallen, stelt: "Wij kunnen er nog niets over zeggen. De GGD is leidend, die komt vanmiddag pas met handvatten. We maken ons gepast zorgen om de kinderen, maar raken niet in paniek", zegt hij. "We denken ook aan de twee mensen die bij ons werken en familie zijn, maar ik heb geen reden tot grote zorg over hen. Ergens in de middag komen we bij elkaar, tot die tijd houden we onze mond dicht."

Gemeente Tilburg

- De gemeente Tilburg houdt vrijdag om 12 uur een persconferentie in het Paleis-Raadhuis, Willemstuin in Tilburg.
- De hulpdiensten in Tilburg hebben vrijdagochtend de paraatheid verhoogd. Dat gebeurde in verband met het nieuwe coronavirus. De woordvoerder van de Tilburgse ziekenhuizen zei dat de hulpdiensten GRIP 2 hebben afgekondigd. Dat is een extra alarmering waarbij de hulpverlening tussen verschillende instanties beter wordt gecoördineerd. De woordvoering rond het coronavirus gaat volgens de ziekenhuisvoorlichter naar de gemeente Tilburg. De betreffende woordvoerder van de gemeente was niet direct bereikbaar. (ANP)

Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis

- Het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis zit donderdagavond in crisisberaad nadat bekend werd dat er in het ziekenhuis een patiënt is opgenomen met het coronavirus. "Wij hebben net de minister geïnformeerd", aldus woordvoerder Wim Pleunis. "Het is belangrijk dat ook de normale patiëntenzorg kan doorgaan. Dat heeft alle prioriteit", aldus de woordvoerder. "We hebben nauw overleg met het RIVM en het ministerie." Het Elisabeth TweeSteden heeft twee locaties in

Tilburg: aan de Hilvarenbeekseweg en de Dr. Deelenlaan. Het ziekenhuis zegt niet in welke van de twee locaties de besmette man ligt. "We kunnen niets zeggen over de patiënt in verband met privacy. (Omroep Brabant)

- Medewerkers van het Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg zijn donderdagavond bij elkaar geroepen. Daarbij is ook de GGD betrokken, laat een woordvoerder van het ziekenhuis weten. "We hebben ons net als alle ziekenhuizen voorbereid op de mogelijke opvang van de eerste patiënt. Vandaag is de eerste patiënt hier positief getest. De hele wereld komt nu op ons af. Eerst gaan we intern patiënten en medewerkers informeren." Het ziekenhuis kan "in het kader van de privacy" niets zeggen over de patiënt. "Hij wordt in isolatie verpleegd", aldus de woordvoerder. (ANP)

Amsterdam

- De gemeente Amsterdam start een contactonderzoek.
- Ziekenhuizen in Amsterdam laten weten dat ze een eventuele golf aan besmettingen aankunnen, meldt NOS.

Gemeente Diemen

- Een woordvoerder van burgemeester Erik Boog van Diemen doet vooralsnog geen mededelingen over het besmettingsgeval en de identiteit van de besmette vrouw. "De communicatie loopt via de GGD en het RIVM", zegt hij.

Tekort aan mondkapjes

- Het coronavirus leidt tot problemen in de zorg, vooral bij tandartsen, meldt [NOS](#). Door de run op mondkapjes kunnen zij die bijna niet meer bestellen. De voorraden worden opgekocht door organisaties en particulieren die zich zorgen maken over het virus.
- Tandartsen zijn verplicht om bij elke behandeling een nieuw mondkapje dragen. Ze houden zowel het speeksel van de tandarts als opspattende druppeltjes van de patiënt tegen. Zonder mondkapje kan de tandarts zijn werk niet doen.
- Tandartsenvereniging KNMT zegt dat er nog geen problemen zijn gekomen, maar dat kan ieder moment veranderen. "Zolang het coronavirus zich verspreidt, zal het tekort aan mondkapjes wereldwijd verder toenemen", laat een woordvoerder weten.
- Ook huisartsen lopen hier tegenaan. Zij gebruiken weliswaar minder mondkapjes, maar moeten nu een speciaal beschermingspakket klaar hebben liggen voor als ze met een mogelijke coronapatiënt in aanraking komen. In dat pakket zit een schort, een beschermende bril en een mondkapje. "Die andere producten konden we makkelijk bestellen, maar die mondkapjes geven problemen", zegt huisarts Doortje Graafmans. "We hebben er nu twee liggen, meer niet."
- Ook de Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuizen maakt zich zorgen over het dreigende tekort maar heeft nog geen signalen gekregen over acute nood.
- Een groothandel uit Culemborg die levert aan tandartsen, mondhygiënist, kaakchirurgen en orthodontisten ziet de voorraad snel slinken. "Wij worden de hele dag gek gebeld door zorgverleners maar ook door particulieren. Iedereen wil mondkapjes bestellen", vertelt directeur Remco van 't Hooft. "Over twee weken ben ik door mijn hele voorraad heen, het is een drama."

Havens en maritiem

- De Rotterdamse haven zal zo'n twee miljoen ton goederen per maand minder overslaan als de verspreiding van het coronavirus verder doorzet, stelt het Havenbedrijf.
- GGD acht kans op besmetting in haven van Rotterdam klein en adviseert geen aanvullende maatregelen.

Luchtvaart

- Schiphol neemt geen extra maatregelen nu COVID-19 ook in Nederland is opgedoken. Dat betekent onder meer dat reizigers nog altijd niet gecontroleerd worden op een mogelijke besmetting. Een woordvoerder benadrukt dat Schiphol in nauw contact staat met het RIVM en de GGD en hun adviezen opvolgt.
- easyJet schrapt routes naar Noord Italië.

Spoor/OV

- Maatschappij voor Beter OV: Concludeert na rondvraag dat OV-bedrijven niet zijn voorbereid en adviseert mensen met een zwakke gezondheid kunnen het OV beter mijden. OV-bedrijven wordt geadviseerd om op knooppunten gelegenheid te bieden om handen te wassen en papieren handdoeken en tissues te bemachtigen.
- Verschillende treinreizigers reageren op Twitter met bezorgdheid ("Dame in de trein vanaf Groningen niezen en hoesten. Er gingen verschillende mensen weg.")

Vervoer:

- Transport en Logistiek Nederland: "Er zijn plekken in Italië waar onze transporteurs niet meer kunnen laden of lossen. Maar er liggen geen transportstromen stil."

Gedrag (buitenland)

Duitsland

- Het coronavirus is vanmorgen vastgesteld bij een vrouw uit Herzogenrath, net over de grens bij Kerkrade. Dat meldt 1Limburg. De vrouw, die thuis in quarantaine zit, heeft het virus waarschijnlijk opgelopen tijdens het carnaval in het Duitse Gangelt, zegt de stadsregio Aken. Eerder werd het virus al vastgesteld bij andere carnavalvierders daar.
- In de deelstaat Noordrijn-Westfalen, vlak bij de Nederlandse grens, zitten ondertussen duizend mensen in quarantaine. Daar zijn twintig gevallen vastgesteld. Het openbare leven in Gangelt is grotendeels stil komen te liggen door het virus.

WHO

- De WHO bekijkt een aantal meldingen van mensen die voor de tweede keer besmet zouden zijn met het virus.

Betekenisgeving

Eerste besmetting in Nederland in Loon op Zand

- De burgemeester van het Brabantse Loon op Zand, Hanne van Aart, zei donderdagavond "enorm geschrokken" te zijn. "Ik leef mee met deze meneer en zijn familie. We werken er met man en macht aan om deze besmetting in de kiem te kunnen smoren."
- Personeel, bezoekers en patiënten maken zich geen zorgen bij het naar binnengaan van het ziekenhuis waar de eerste coronapatiënt van Nederland ligt. "Hij ligt in quarantaine en ik ga ervan uit dat degene die hiermee bezig zijn hun werk goed doen", zegt een patiënt van het Elisabeth TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg.
- Het is vrijdagochtend nog erg stil in de straat in Loon op Zand. De enkele mensen die op straat lopen, zijn terughoudend iets over de man en de kwestie in het algemeen te zeggen. Ze zijn afwachtend en zeggen niet in paniek te zijn. Sommigen zeggen dat ze willen dat de man met rust wordt gelaten. Bij een groentekraam op de markt reageren medewerkers laconiek. Bezoekers markt Loon op Zand reageren gelaten. Gesprekken met klanten gaan vooral over de toegestroomde pers, wat her en der tot enige irritatie leidt, en niet zozeer over het virus. Zelf zijn ze niet bang om ziek te worden. Van klanten hadden ze wel begrepen dat de man carnaval heeft gevierd in Loon op Zand. Een marktbezoeker zegt zich wel een beetje zorgen te maken."
- Organisator van een carnavalsfeest Maikel van der Velden merkt in het dorp dat mensen best wel ongerust zijn.
- De 67-jarige █████ uit Loon op Zand snapt niet waarom de gemeente niets doet ([Omroep Brabant](#)).
- screenshot staat nog wel op GeenStijl).
- Telegraaf-verslaggever Marcel Vink noemt het een "heel slecht scenario" als de coronapatiënt carnaval vierde.

10.2e

Politiek

- Minister Bruins is de 'chef corona' van het kabinet. Hij moet meer uitleg geven aan de burger over de aanpak, vinden Kamerleden volgens [NRC](#). De VVD-minister voor Medische Zorg werkt

liever achter de schermen aan de aanpak van het coronavirus, zien Tweede Kamerleden en mensen uit zijn omgeving. Dat doet hij „adequaat”, vindt GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet. "Het is als verantwoordelijk minister de kunst om geen onnodige paniek te zaaien." Antje Diertens (D66) ziet risico's aan wat zij een „reactieve” manier van communiceren noemt. "zHij moet zich niet in de verdediging laten drukken door vragen op social media, maar de regie nemen."

- In de Tweede Kamer zijn veel partijen kritisch over de communicatie van Bruins. CDA-Kamerlid Joba van den Berg vindt dat de minister beter moet uitleggen waarom andere landen soms verder gaan in hun maatregelen. En ook wat Nederland al wél doet. „Dat is niet zichtbaar voor de mensen in het land.” PVV'er Chris Jansen vindt de rol van Bruins „te summier”. „Hij moet zelf in actie komen en het beeld van de betrouwbare overheid uitstralen.”

Sentiment op social media

- Een aantal mensen vindt het wel heel toevallig dat minister Bruins het nieuws naar buiten brengt tijdens de live uitzending van de NOS. In bijna 3% van alle tweets met de #coronavragen (de hashtag die werd gebruikt t.b.v. de uitzending) komt het woord toeval of toevallig voor. Een aantal mensen verwijst naar de tweet van 25 februari waarin al gesproken werd over een besmette man in Noord-Brabant. De tweet zelf lijkt ondertussen verwijderd. In het algemeen zorgt het nieuws voor enorm veel aandacht op social media, al is nu nog niet goed te stellen wat het sentiment precies is. Men kijkt op van het nieuws en is nog druk bezig met het vergaren en delen van nieuwe informatie/details.

Sentiment op de beurs

- 'Angstbarometer' loopt op naar hoogste niveau sinds Griekse crisis De aanhoudende onrust over de snelle verspreiding van het coronavirus heeft de nervositeit bij beleggers op de aandelenmarkten steeds verder aangewakkerd (Telegraaf).

Geruchten en theorieën

- Volgens journalist Joost Niemöller van Ongehoord Nederland is de eerste corona-besmetting een feit dankzij de open gebleven grenzen binnen de EU. Dat schrijft hij in een artikel op hun website.
- GeenStijl verwijst naar de tweet van 25 februari met een gerucht over een besmette man in Noord-Brabant. Daarbij stelt de nieuwssite de suggestieve vraag of dit dan toch waar was. Meerdere mensen delen dit idee op Twitter. De bewuste tweet lijkt ondertussen verwijderd (een screenshot staat nog wel op GeenStijl).